

effectus qui huic fluido asserendi forent, sive spectetur modus quo ab agente moveri et regi deberet.

Sane inter huiusmodi effectus, ut ex eorum enumeratione superius facta liquet, est explicatio portentosa intelligentiae, ut res abditae, distantes, et status interior corporis tum proprii, tum aliorum cognoscantur; terminis propriis singula organa, earumque affectiones significantur ab iis qui huiusmodi res penitus ignorabant, novarumque linguarum antea prorsus incognitarum expeditus usus habeatur: tum facultas communicandi cum agente ut eius imperio licet interius manenti pareatur, et similia. Iam vero evidens est huiusmodi facultates per fluidum aliquod communicari homini non posse; ens enim materiale non nisi materiales effectus edere valet: huiusmodi autem vires ad ordinem intelligibilem et spiritualem spectant.

Quod pertinet ad modum quo fluidum istud movendum et regendum esset ab agente, dato quod existat tale fluidum, et existat in homine vis illud movendi sub imperio voluntatis, advertendum est quod huiusmodi fluidum non solum subest imperio et potestati hominis dum versatur in proprio corpore, sed 1° proiicitur extra corpus, atque ita 2° ut in certum terminum etiam valde distantem sola animae activitate dirigatur, et in corpus patientis inducatur: atque 3° existens quoque extra corpus agentis et ab eo distans subsit non secus ac prius eius imperio, ita ut ad nutum ipsius ab eo corpore cui infusum est recedat. Atqui 1° absque ulla ratione asseritur homini vis proiiciendi extra corpus suum fluidum vitale: 2° absurdum est quod fluidum existens extra hominem subsit animae potestati quae illud dirigat quo vult, et expellat a corpore alterius; nam in hac hypothesis non est amplius locus ulli vi physicae animae quae non applicatur fluido, sed sola dicenda esset adesse efficacia imperii voluntatis humanae; est autem absurdum, ut iam monuimus, hanc esse ex se efficacem ad producendos sine medio effectus extra se ipsam. Ergo haec quoque hypothesis est absurda.

THESIS XIV^a

Causa immediata horum phaenomenorum est spiritus aliquis malus qui naturaliter pollet vi quae est excellentior humana.

DEMONSTRATIO. Certe causa aliqua esse debet quae influxu suo physico hos effectus producat. Porro ex universa eorundem consideratione patet eos effici ad nutum voluntatis hominis etiam non expressae exterius; iste nutus sufficit ut sint, nec ulla alia naturalis physica causa requiritur aut indicari potest quae agat. Atqui imperium voluntatis nequit esse nisi causa moralis et mediata. Scilicet sola voluntas finita nequit esse ex se efficax alicuius effectus extra se: sed ut sit effectus quem ipsa vult, oportet ut homo volens vel vim habeat physicam eamque exerceat qua immediate effectus producat; vel alia causa physica existat quae sub imperio voluntatis effectus intentos producat. Porro vidimus carere hominem physica vi producendi hos effectus, fluidumque, quod ab eo moveri et proiici dicitur, impar prorsus esse iisdem gignendis: ergo alia causa reapse intercedit. Iam vero haec causa 1° ad nutum voluntatis hominis operatur; ergo est ens intelligens, debet enim cognoscere quid alter velit: est igitur spiritus: 2° intelligit voluntatis imperium etiam interius solum expressum, quod homo non potest; phaenomena edit superiora viribus naturae physicae, ac naturae humanae, cuiusmodi sunt motus, translocationes, saltus et ascensiones in altum mensarum contra physicas leges, et cetera spiritismi phaenomena mechanica, ac somnambulismus inductus sine ullo medio physico adhibito ab agente in absentem quoque; atque multiplex cognitio ex improviso manifestata rerum antea ignotarum, et homini per se occultarum: responsa ad interrogationes per ictus ac mensarum subsultationes, apparitionesque sub specie visibili entis per se invisibilis: igitur causa horum est spiritus natura sua excellentior homine. Assensum huic veritati vel ab invitis expresserunt phaenomena spiritismi; hoc enim

nomine satis significatur auctorem eorum aliquem spiritum esse. Porro affirmamus spiritum qui haec agit esse spiritum malum. Nam 1° non est certe spiritus bonus, vel Deus ipse scilicet, vel spiritus qui Deo obediens voluntatem eius exsequatur. Etenim ludrica haec sunt, nec unquam ad Deum veramque religionem adducunt, et frequenter sunt inhonesta sive modus spectetur quo fiunt, sive ipsi effectus spectentur qui producuntur tum in somnambulis, tum in eis qui spiritismi intersunt operationibus, quaeque enarrare haud licet. Quocirca 2° auctor eorum est profecto spiritus malus; quod praeterea manifestum fit ex pluribus responsis quibus homines a vera fide, a vero cultu Dei et amore virtutis abducere conatur, atque ex inhonestis affectibus quos excitat. Quibuscum si conferantur ii effectus qui per se indifferentes videri possunt aut utiles quoque vitae temporali, patet primo eos honestatem rei non vindicare; bonum enim ex integra causa: deinde patet effectus hos in eum finem adhiberi a spiritu ut homines decipiantur velintque cum eo communicare, et ita iis fidem facilius et libentius adhibeant quae inique ipse suadet: spiritus vero malus appellatur daemon. Commercium autem cum daemone ut eius ope mira fiant et responsa obtineantur vocatur Magia. Magnetismus ergo et Spiritismus sunt commercium quoddam cum daemone seu quaedam Magia.

Et re quidem vera si comparentur haec phaenomena cum iis quae penes idololatrias frequentabantur, facile constabit similitudinem maximam inter ea intercedere. Spectentur sane media quae modo adhibentur, et ea quibus Daemon est usus inter idololatrias. Media quibus antiquitus Diabolus se manifestabat, erant tum *homines quidam*, et potissimum *mulieres*; tum *mensae* seu *tripodes*, *virgae* seu *litui*, *specula*, in quibus pueri intuerentur, *annuli pensiles*, et huiusmodi. Quoad primum satis sit meminisse oraculorum quae a Pythia reddebantur de qua confer Plutharcum *De Pythiae oraculis, et de defectu oraculorum*. Quoad alias testem habes Tertullianum in Apologia n. 23. testan-
em per *Daemones assistentes capras et mensas consue-*

visse divinare. Quae mensa idem est ac *τριπους* vel *cortina*, qua Apollo Delphicus utebatur. Ut enim nos docent scholia Aristophanis in Plutum n. 9. *ἡ πυθια ἐπι τριποδος καθήμενη χρησμοῶδει, καλεῖται δὲ τὸ μέρος, ἐν ᾧ καθήται, ὄλμος*. Unde et *λεβης* vel *κρατηρ* dictus tripes. Ammianus Marcellinus l. 29. c. 1. narrat historiam eorum qui divinare voluerant Imperatorem futurum post Valentem, quique deprehensi, et in iudicium adducti, ordinemque iussi replicare gestorum, *inducto tripode quo utebantur*, atque ad summas angustias adacti rem omnem aperuerunt his verbis « Construximus magnifici iudices ad cortinae (cortina hic est *τριπους* ita enim tripes Delphicus appellabatur. Forte origo huius vocis repetenda a כּוּר quod est vas, lebes) similitudinem delphicae, diris auspiciis, de laureis virgulis infaustam hanc *mensulam* (tripodem nempe inductum), quam videtis, et imprecationibus carminum secretorum, choragiisque multis ac diuturnis ritualiter consecratam *movimus tandem* (en mensarum motus); movendi autem, quoties super rebus arcanis consulebatur, erat institutio talis. Collocabatur (mensa) in medio domus emaculatae odoribus arabicis undique, lance rotunda pure superposita (mensae) ex diversis metallicis materiis fabrefacta, cuius in ambitu rotunditatis extremo, elementorum viginti quatuor scriptiles formae incisae perite disiungebantur spatiis examine dimensis. Hac linteis quidam indumentis amictus, calcia- tusque itidem, linteis soccis, torulo (vitta) capiti circumflexo, verbenas felicis arboris gestans, litato conceptis carminibus numine praescitionum auctore, cerimoniali scientia supersistit. Cortinulis pensilem anulum librans... sartum ex carpathio filo perquam levi, mysticis disciplinis initiatum, qui per intervalla distincta retinentibus singulis literis incidens saltuatim, heroas efficit versus interrogationibus consonos, ad numeros et modos plene conclusos, quales leguntur Pythici, vel ex oraculis editi Branchidarum. Ibi tum quarentibus nobis, qui praesenti succedet imperio, quoniam omni ex parte expolitus fore memorabatur, et adsiliens an-

nulus duas perstrinxerat syllabas ΘΕΟ cum adiectione literae postremae (Δ); exclamavit praesentium quidam Theodorum praescribente fatali necessitate portendi. Nec ultra super negotio est exploratum: satis enim apud omnes constabat hunc esse qui poscebatur. » Cf. et Sozomenum l. 6. c. 35, qui hos quos hactenus audivimus, vocat *philosophos paganos*. En mensa, en motus mensae, en annulus pendens, et incidens in literas, vocabulaque componens, quorum omnium exempla nostra hac aetate non desiderantur... Aelius Spartianus in vita Didii Iuliani Imperatoris narrat quomodo hic oraculum consuluerit cum imperium eius Severus invaderet. « Quasdam non convenientes Romanis sacris hostias immolaverunt, et carmina profana incantaverunt; et ea quae ad speculum dicunt fieri, in quo pueri praeligatis oculis, incantato vertice respicere dicuntur, Iulianus fecit. Tumque puer vidisse dicitur et adventum Severi, et Iuliani decessionem. » Huius modi et Tertullianus meminisse videtur loco superius citato aiens pueros in eloquium oraculi elidi. Quoad virgas habes testimonium Cyrilli Alex. in Oseam. c. 4. « Hic est alter fallaciae modus, et inventum ni fallor Caldaicae curiositatis (citatur Ezechielem XXI, 21). Duas virgas statuentes, deinde arcanis quibusdam verbis eas incantantes, ut agente diabolo prociderent, cadentes observabant utrum ante an retro, in dextrum an in sinistrum ferrentur. » Cf. Hieronymum in eundem Oseae locum. Conferre potes, inter alios, Ciceronem de Divinatione l. 1. c. 17.

Spectentur effectus qui per haec media obtinebantur penes Gentiles. Foemina per quam oracula fundebantur, extra se rapiebatur, quid ageret non intelligebat; vox e ventre eius egredi videbatur, unde *πυθων* et *ἐνγαστριμυθος*; synonyma erant (Plutarchus De Defectu Oraculorum). Oracula dubia, modo vera, modo fallacia, saepe nempe daemones falluntur et fallunt; cognitio quaedam rerum distantium, cuius exemplum suppeditat Herodotus l. 1. c. 47; cognitio eorum quae literis obsignatis continentur (Plutarchus ibid. n. 45); usus linguae ignotae illi per quem profertur

oraculum, ut antistiti Amphiarai contigit (Plutarchus ibid. n. 5); manifestatio remediorum quae idonea essent sanitati consequendae, quod identidem usuveniebat; spiritus se simulantes mortuorum esse animas, quod Tertullianus testatum reliquit lib. de Anima c. 57. Haec rursus per nostras *somnambulas*, nostrosque *mediatores* renovata videmus.

Spectetur moralitas. Turpitudine modi quo Pythiam Daemon invadebat nequit castis auribus significari; qui potest haec ferre legat, inter alios, Origenem Cont. Celsum L. 7.º sub initium. Doctrinam, quae per haec omnia suadebatur, honestis moribus adversam fuisse, et cum idololatria cuncta flagitia suasisse hominibus manifestum est. Haec nostra aetate, licet non adeo aperte, sensus enim christianus plus minus obstat, turpitudine tamen in modo, qua identidem in somnabulismum foeminae inducuntur, et quo se spiritus manifestant, perversitas in doctrinis quas secundum opportunitatem insinuant iidem, negari non possunt.

Spectetur finis. Tum in antiquitate, tum his nostris temporibus, id quod per se consequitur ex his, est aversio a cultu veri Dei.

Sunt qui velint huiusmodi phaenomea inter Gentiles Diis tributa non fuisse nisi sacerdotum aut callidorum hominum fraudes et imposturas. Verum praeterquam quod idem de gentibus scripturae sacrae testantur quod ceteri scriptores christiani et profani (cf. Exod. VII, 11. VIII, 18; Levit. XX, 27; Deut. XVIII, 11. 1º Reg. XXVIII, 7. Exech. XXI, 21.), licet demus quod aliquando atque etiam saepe fraudulentum homines technis suis alios deciperent; negamus tamen generatim haec ab astutia hominum tantummodo proficisci potuisse et propagari, quin a tanta multitudine hominum, quorum maxime intererat haec nosse, tam longa aetate, error detegeretur. Et sane fieri non potuit ut homines adeo adhaerent cultui idolorum, nisi quibusdam miris in eo detinerentur, praesertim cum tam nefarias sollemnitates, tam inhumana sacrificia puerorum virginumque postularent numina sua. Si oracula praeterea non

erant nisi sacerdotum imposturae, explicent nobis isti eruditi cur praedicato Evangelio, cum eius doctrina eiusque sectatores a Gentilibus et potissimum a sacerdotibus impugnarentur, oracula pene omnia conticescerent, et muta evaderent praesentibus Christianis? Nonne tunc maxime sacerdotum intererat oracula fundere, ut fidem suis idolis conciliarent? Nonne stultissimi hominum fuissent dicendi sacerdotes, si hac arte, quam callebant, in tanta necessitate usi non essent? Explicent etiam cur silentium oraculorum et generatim praestigiatarum cessatio tamquam argumentum afferretur a Patribus de victoria Christi in daemones? Si ergo oracula defuerunt, invitis sacerdotibus, argumentum est certissimum alium fuisse eorum auctorem, illum scilicet quem Christus foras eiecit ex hoc mundo. Et re quidem vera Patres scriptoresque christiani, qui ea aetate vivebant, quorum plures ex Idololatria ad Christum accesserant, haec mira, quorum ethnici gloriabantur, et quae subinde Christianis obiciebant tamquam signa verae religionis, haec inquam mira Patres non negant, imo negant se posse negare (cf. Augustinum de Civ. Dei L. XXI, c.); at explicare satagunt ostendentes quod ea non Dei sed Daemonis sunt opera, daemonis qui idola invexerat ut ipse in eis coleretur. Ita Eusebius Caesariensis vir, si quis alius, eruditissimus, in Praeparatione Evangelica hanc quaestionem data opera tractat lib. IV. cc. 1. 2. 3. Praemittit sententias aliorum quorundam philosophorum, qui censebant ea phaenomena esse tribuenda artibus hominum maleficorum; quod etiam pluribus suadet, atque ita primam hanc partem concludit dicens posse se refellere hoc modo famam oraculorum. Verum omissis aliorum interpretationibus, et e sua sententia loquens, subdit aliam viam ineundam sibi arbitrari. « Dabimus enim eos qui vaticiniorum fidem asserunt, vera dicere, ut ex eorum ipsorum confessione... integram eorum, quae proferuntur, et accuratam notitiam hauriamus, » libro autem V, c. 1., oracula opus fuisse daemonum docet, eaque siluisse praedicato Evangelio. « Adde emortua pene oracula daemonum, et vaticinia conticuisse »

quod et testimonio Porphyrii probat aientis « Ex quo coli Iesus caeptus est, communem ac publicam Deorum opem nemo sensit. » Tum c. 2. declarans originem imposturae Daemonum, ait eos in aere versantes cum viderent homines consecrasset sepulera mortuorum, et vacare sacrificiis, sese iis insinuantes, *motibus simulacrorum* quae consecrata erant in defunctorum honorem, et *oraculis* decepisse homines, insuper addendo *curationes* ab iis malis, quae ipsi intulerant. » (Cf. Sapientiam XIV, 15. seq.). Rursus capite 4 allato testimonio ex Plutarcho, de oraculorum defectu, probat oracula opus esse improborum daemonum; c. 12. et 13 significat Deos ipsos docuisse homines, quibus ritibus coli vellent, et imagines ipsas simulacrorum designasse; c. 21, exprobrat audaciam Oenomai, qui omnia oracula tribuebat fraudibus impostorum, negabatque a Diis vel geniis ea esse repetenda. Idem repetit in L. V. Demonstrat. Evang., daemones nempe fuisse auctores miraculorum.

Quaeres an putari possint phaenomena spiritismi ab animabus separatis iisque malis proficisci. Si quaestio est facti, negandum est quod saltem communiter haec ab animabus separatis procedant. Hoc factum novimus auctoritate Ecclesiae per quam Deus ipse nobis quod verum est testatur; Ecclesia enim haec phaenomena spiritibus tribuit qui sunt hostes humanae naturae, sive Daemonibus. Si quaestio fit possibilitatis tantum, praecisione facta ab eo ordine divinae providentiae, quem per revelationem cognoscimus, dubitari fortasse potest. Et quidem, si ordo ontologicus essentialium consideretur; probabile maxime est nobis id, quod dixit Beccanus, nempe demonstrari non posse animas separatas ea vi non potiri, qua valeant haec mira patrare. Ad hoc enim sufficit tum vis movendi quaelibet corpora, tum facultas cognoscendi quid alia mens cogitet: haec vero duo animabus separatis naturaliter non competere demonstrari nequit. Non enim excedunt rationem genericam spiritus, quae animae prorsus competit. Si vero haec vis eis inest, possibile est, permissione eis facta a Deo, animas separatas malas haec agere. Itaque quaestio eo delabitur: utrum possibilis

sit sive conveniens haec divina permissio. Sed cum ea fiat spiritibus, qui sunt et ipsi in numero reprobatorum, non apparet ratio necessario probans inconvenientiam eiusdem permissionis quoad animas separatas.

Scholion. Notandum est discrimen inter sententiam scriptorum christianorum et sententiam gentilium praesertim philosophorum, quoad auctorem illorum phaenomenorum de quibus in hac et in praecedente Thesi locuti sumus. Nam Christiani qui omnem cultum idololatricum malum censebant, et a Diabolo profectum rectissime existimabant, quaecumque forent huiusmodi phaenomena, ea etiam per quae aliquid boni temporalis hominibus exhibebatur, ad Diabolum sive spiritum malum referebant. Gentiles philosophi e contrario, qui cultum numinum probabant, et carebant notione Dei perfecta, quamdam distinctionem adhibebant. Nimirum quae per simulacra idolorum eorumque ministros, aut per ceremonias lege publica adscitas exercebantur, aut quae conferre hominum utilitati videbantur, ea Diis bonisque geniis sive daemonibus adserebant; quae vero privatim atque in perniciem aliorum exercebantur, ea malis Daemonibus tribuebant. Lege Ciceronem De Divinat. L. I. c. ult. Huius distinctionis et Augustinus meminit De Civ. Dei L. 10. c. 9. « Quam artem (mira faciendi) vel magiam, vel detestabilem nomine *goetiam*, vel honoratiore *theurgiam* vocant; qui quasi conantur ista discernere, et illicitis artibus, alios damnabiles, quos et maleficos vulgo appellant, hos enim ad goetiam pertinere dicunt; alios laudabiles videri volunt, quibus theurgiam deputant: cum sint utriusque ritibus fallacibus daemonum obstricti sub nominibus Angelorum. » Quae Augustini ultima verba probant distinctionem hanc excogitatam a philosophis, ad essentiam rei quod spectat, nullam esse. Theurgiam professi sunt Philosophi Eclectici Alexandrini hostes infensissimi Christiani nominis. Lege Histoire de l'Eclectisme Alexandrin... par l'Abbé I. M. Prat.

Corollarium. Merito igitur huiusmodi praestigiarum usus damnatus est ab Apostolica Sede literis Encyclicis datis ad Universos Episcopos a Suprema Inquisitione die 4^a Au-

gusti 1856 (cf. cl. Perrone Praelect. Theolog. De Virtute Religionis P. II. Sect. II. c. 4.° prop. 8^a). Sane inhonestum est homini se subiicere et se tradere regendum et docendum illi spiritui qui adversarius est Dei hostisque humani generis, qui proinde solum machinatur perversionem ordinis moralis, cultusque Deo debiti.

FINIS PNEUMATOLOGIAE